

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchovy

**A CAPPELLA SKUPINY V EVROPĚ
A
THE REAL GROUP**

Bakalářská práce

ANNA MARIE JURÁŇOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Filip Krejčí, Ph.D

OLOMOUC 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila
jsem pouze uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne

.....

Anna Marie Juráňová

Děkuji panu Filipu Krejčí, za odborné vedení mé bakalářské práce. Děkuji také Janu Juráňovi za nezištnou pomoc a radu. Velký dík patří Katarině Henryson za poskytnutí rozhovorů a Mortenu Vinther Sørensenovi za pomoc při dohledávání a sběru informací.

Shrnutí

Provedla jsem studii vývoje a cappelly na území Evropy a Spojených Států Amerických. Zahrnula jsem historicky a vývojově významné vokálně instrumentální a později pouze vokální skupiny, abych na nich ukázala posun k současné situaci. Blíže pojednávám o vokálním kvintetu The Real Group a jejich přínosu vokální hudbě.

Klíčová slova

a cappella, vokální hudba, vokální skupiny, The Real Group, The Real Academy

Obsah

1	Úvod	2
2	A cappella jako termín	5
3	Historický vývoj a cappella stylu na pozadí kulturního vývoje	6
3.1	Vývoj na území Spojených Států Amerických	7
3.1.1	The Singers Unlimited	10
3.1.2	The Beach Boys	12
3.1.3	Take6	12
3.1.4	Další směrodatné skupiny	13
3.1.5	Současná americká vokální scéna	13
3.2	Vývoj v Evropě	14
3.2.1	Les Double Six	17
3.2.2	Les Swingle Singers	18
4	Současná Evropská vokální scéna	20
4.1	Bobby McFerrin	21
5	The Real Group	23
5.1	Vznik a první inspirace	24
5.2	První koncerty	26
5.3	Kariéra	27
5.4	Prvenství	28
5.5	Zvuk	30
5.6	Členové	31
5.6.1	Zakládající členové	32
5.6.2	Noví členové	34
5.7	The Real Academy	35
6	Závěr	37
7	Seznam použité literatury	38

1 Úvod

A cappella je v současné době velkým světovým fenoménem. Co však platí ve světě, nemusí vždy platit v České Republice. A právě tak je tomu s a cappellou. Přesto, že Ve Spojených Státech Amerických, Velké Británii, Austrálii, ve Švédsku, Německu a třeba i Polsku a Slovensku prožila a cappella obrovský boom, v České republice je ve všeobecném povědomí pouze skupina 4TET. Na druhou stranu je pravda, že toto mužské uskupení je u nás vlastně jediné na profesionální úrovni a to hlavně kvůli známé osobnosti Jiřímu Kornovi. Není tedy divu, že se u nás o a cappelle, v porovnání s jinými zeměmi, téměř nemluví. Není pravdou, že by se u nás nevyskytovaly jiné kvalitní skupiny (i když jich skutečně není mnoho), pouze zde zatím není vytvořena přirozená skupina posluchačů daného stylu. Díky neexistenci poptávky se nemůže rozšiřovat ani nabídka, vokální skupiny u nás proto vystupují zřídka a tedy se ani příliš nevyvíjí. Například 4TET vydal za celou svou kariéru pouze tři desky a mezi první (2004) a poslední (2008)¹ není znatelný rozdíl ve stylu, žánru, vtipu, či v kvalitě projevu. V porovnání švédská skupina *The Real Group*, kterým v roce 2013 vyšla již dvacátá první deska, prošla od svého *Debutu* (1987)² mnoha zásadními proměnami.

Že české publikum není připraveno otevřít se a cappelle, není způsobeno jen tradicí a cappellového zpěvu u nás (Oproti například Švédsku, kde mají děti sborový zpěv součástí povinné školní docházky,³ zatímco v České Republice je velmi malá hodinová dotace na jakoukoli hudební výchovu obecně), ale také nedostatečnou informovaností a propagací. Navíc český posluchač v podstatě

¹ 4TET: Diskografie. *4TET: vokální seskupení* [online]. 2008 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.4tet.cz/cz/diskografie.php>

² The Real Group: Diskografie. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Real_Group#Discography

³ WALL, Sara. INSTITUTIONEN FÖR MUSIKVETENSKAP. *The Real Group: Evolution of Sound*. Uppsala universitet, 2002. Dostupné z: http://www.musik.uu.se/digitalAssets/105/105508_sara-wall_exarb.pdf

nemá možnost dozvědět se o a cappella stylu odjinud, než z webových stránek jednotlivých kapel, obalů starých gramofonových desek a z útržkovitých informací v podobě článků lokálních novin či na stránkách radia Acappella¹. To vše však mluví pouze o konkrétních souborech či akcích. S žádným celkovým přehledem, literaturou popisující vývoj, historii, souvislosti a vokální skupiny jsem se doposud nesetkala. K tomu bych chtěla ve své práci dospět. Popsat a přiblížit českému čtenáři, co bylo zatím dostupné v různých formách hlavně v angličtině², nebo například v dánštině a švédštině.

Sama se a cappelle věnuji s celou rodinou již 10 let a za tu dobu jsem v ní našla velké množství hodnot, pro které skutečně stojí za to ji dále rozvíjet. Lidský hlas je nejdokonalejší nástroj. Nejen proto, že neexistují dvě naprosto totožné barvy hlasu, ale i proto, že každý zpěvák je jedinečná osobnost, s jinými emocemi, má a cappella v podstatě neomezené zvukové možnosti. Každá skupina vytváří neopakovatelný a originální zvukový dojem. A ten se dokonce liší i od každého koncertu. Jsou objevovány stále nové a nové možnosti. Vyvíjí se aranžmá od původních homofonií, přes úpravy orchestrálních klasik, kdy hlasy napodobují nástrojové party, směrem k úplně novým, doposud jinými styly nepoznamenaným možnostem. Dříve zpěvák používal pouze hlasivkový aparát, dnes využívá celé tělo, aby vyjádřil ještě více. I vývoj audiotechniky přispívá velkým dílem. Původně akustický zpěv proměnil svou podobu s příchodem mikrofону a dnes rozšiřuje své zvukové možnosti používáním například loopingu³ a octaverů.⁴ A cappella tedy není zdaleka ukončeným procesem a je právě na současných skupinách a dokonce i posluchačích, jaké rozměry nabyde ve své finální podobě.

¹ A cappella. *A cappella* [online]. 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.acappella.cz/>

² SPARKS, Richard. *The Swedish choral miracle: Swedish a cappella music since 1945*. Bynum, N.C.: Blue Fire Productions, 2000. ISBN 09-703-1340-3.

³ Looper je elektronický přístroj, který umožňuje uložit a opakovat časový úsek záznamu. Octaver je často používaný přístroj který k původnímu signálu přidává signál posunutý o oktávu.

⁴ Jak se Vám líbí: stránka pořadu. TESAR, Milan. *Proglas: rádio* [online]. 8.9.2011 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.proglas.cz/detail-poradu/2011-09-08-19-15.html>

Ve své práci se tedy nebudu věnovat pouze knižnímu pojmu, ale skutečné a žijící hudbě. Budu studovat vznik a vývoj a cappelly a nakonec se zaměřím na švédskou skupinu *The Real Group* a její vliv na současnou evropskou vokální scénu.

2 A cappella jako termín

Termín *a cappella* nebo také *a cappela*, *a capella* či *allá cappella* pochází z italštiny a znamená *v kapli* nebo *v chrámovém stylu*.¹ Nejprve označoval pouze hudbu náboženskou, postupem času se jeho záběr rozšiřoval a dnes je pod ním skryta jakákoli hudba vyluzovaná pouze lidským hlasem bez doprovodu nástrojů. Tak jak jej popisuje dosud tištěná literatura, zahrnuje široké spektrum žánrů. Ve své práci se ale budu věnovat jen *a cappelle*, stylu nikoli žánru, která je současně odvětvím populární hudby. V anglicky mluvících zemích, především ve Spojených Státech, které v současné době produkují nejvíce kapel tohoto druhu, se ujal výstižný termín *contemporary a cappella*² (dále jen CA), neboli *soudobá a cappella*. Ta zahrnuje jakýkoli z moderních žánrů dvacátého a dvacátého prvního století (například barbershop, doo-wop, hip-hop, jazz, pop, r&b a rock) interpretovaný pouze lidskými hlasy (chceme-li být přesnější, lidským hlasem, hlasivkovým aparátem, nebo i tělem samotným) bez doprovodu nástrojů.³ Období největšího vzrůstu zažívá CA od 80. let 20. Století. A právě v této době také došlo v *a cappelle* k největším změnám a větvení. Je tedy těžké najít jednoduchou a jednotnou definici.

¹ GROVE, George a Stanley SADIE. *The New Grove dictionary of music and musicians*. Washington, D.C.: Grove's Dictionaries of Music, 1980, s. 32. ISBN 0333231112.

² A Cappella 101: Welcome to the World of Vocal Music A Cappella. *CASA: The Contemporary A cappella Society* [online]. 2009 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.casa.org/node/6160>

³ tamtéž

3 Historický vývoj a cappella stylu na pozadí kulturního vývoje

Počátky tradiční evropské hudby jsou často spojovány s židovským zpěvem žalmů. Další významnou epizodou byl Gregoriánský chorál. V renesanci termín a cappella zahrnoval čistě náboženskou hudbu provozovanou v kostelích a kláštorech. V 16. století už mohly být hlasy doprovázeny varhanami nebo zdvojovány jinými nástroji.¹ Nástrojový doprovod jak jej známe teď a jak byl provozován ve světské hudbě, byl tehdy v chrámové hudbě nemyslitelný. Z toho však nevyplývá, že a cappella vždy znamenala *bez doprovodu*, označovala pouze styl hudby provozovaný na určitých místech.

V jednadvacátém století je tomu po dlouhém vývoji jinak. A cappella, dříve tedy pouze čistě liturgický zpěv, se rozvětvila do nepřeborného množství stylů, chrámových i světských, a pronikla i do jazzu, a populární hudby. Contemporary a cappella je zatím nejvýstižnější název pro tento fenomén. Zahrnuje jakoukoli nonartificiální hudbu tedy kromě již výše jmenovaných i lidové písně, experimentální skladby, v podstatě cokoli, co se rozhodneme aranžovat pouze pro lidský hlas a tělo. Soubory, které se zabývají interpretací CA dnes používají označení vokální skupiny namísto tradičního termínu sbory².

V různých kulturních podmínkách měl vokální styl různé funkce a vyvíjel se odlišně. Někde vycházel z přirozené zpěvnosti například trampských písní, jinde z hudebního folklóru a jeho afroamerických forem a nebo z projevů samostatných etnických skupin například v Indonésii a Tichomoří³.

¹ GROVE, George a Stanley SADIE. *The New Grove dictionary of music and musicians*. Washington, D.C.: Grove's Dictionaries of Music, 1980, s. 32. ISBN 0333231112.

² SHARON, Deke. CASA: AboutCasa. In: *CASA: The Contemporary A Cappella Society* [online]. 1992-. 2009 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.casa.org/about>

³ MATZNER, Antonín, Ivan POLEDŇÁK a Igor WASSERBERGER. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby I: Část věcná*. druhé, doplněné vydání. Praha: Supraphon, 1983, s. 356-361. ISBN

Následnou globalizací se ale styly prolnuly. Mohli bychom polemizovat, zda má evropská a cappella více společného s gregoriánským chorálem nebo americkým gospellem či R&B. Každopádně je nemůžeme úplně oddělit. V době, kdy první osadníci Ameriky opouštěli Evropu, chtěli se od ní úplně distancovat. Oprostili se od jejích tradic a hodnot a začali budovat nový svět. Proto i v hudbě lnuli spíše k populárním formám a jazzu. Jeden holandský hudební řekl Johnu Cageovi: „ Pro vás v Americe to musí být velmi těžké, chcete-li psát hudbu, protože jste příliš daleko od center tradice.“ Na to mu Cage odpověděl: „Pro vás v Evropě to musí být velmi těžké, chcete-li psát hudbu, protože jste příliš blízko center tradice.“¹ Na obou stranách je něco pravdy. Možná právě proto nalézáme v Americe mnohem více tvůrčích a nových podnětů. Možná právě proto, že je Amerika daleko tradic, se dokázala skutečně odpoutat a vytvořit hudbu jimi neomezenou. Dlouhou dobu se nebyly tyto dva kontinenty schopny shodnout a jejich cesty se míjely, stejně tak jako se míjel proud hudby asijské s africkou.

Teprve jazz a rock našli porozumění v různých koutech světa. A to právě pro svoji „vrozenou ochotu komunikovat s dalšími hudebními tradicemi.“²

Přestože chci studovat pouze evropskou scénu, zdá se, že vyhout se Americké hudební historii, by bylo jako nenakreslit stromu kmen. Kořeny má a cappella v Evropě, avšak ze země začala vyrůstat v právě v Americe.

3.1 Vývoj na území Spojených Států Amerických

Zpěv písní měl v životě evropských přistěhovalců již od počátku významnou roli a ještě vzrostl v souvislosti bojů za nezávislost v druhé polovině osmnácté století. Vedle náboženských zpěvů provozovaných různými protestantskými skupinami mělo významné místo amatérské pěstování hudby v domácnostech.

02-009-86.

¹ DORŮŽKA, Petr. *Hudba na pomezí: [sborník]*. 1. vyd. Praha: Panton, 1991, s. 11-12. Impuls (Panton). ISBN 80-7039-125-1.

² tamtéž

Zde má počátek velký americký fenomén devatenáctého století, singing families.¹ Často se z nich vyvinuly i profesionální soubory. Mnoho vokálních skupin století následujícího nese ne náhodou v názvu *family*, *brothers* nebo *sisters*.² Například *Hutchinson Family*, *Everly Brothers* či *Andrews Sisters*.³

Dalším proudem významně ovlivňujícím písňový vývoj byla minstrelská představení. Začala být populární v padesátých letech devatenáctého století. Byly to potulné kabarety, v nichž hráli většinou čtyři bílí herci, načernění páleným korkem, karikující černošské podomky. Hlavní zpěvák⁴ interpretoval jednoduchou, známou melodii (pracovní a duchovní písně otroků), ostatní jej improvizovaně doprovázeli. Později Minstrel provozovali i samotní černoši, kteří naopak karikovali bílé herce, převlečené za černé.⁵

Díky vítězství Severu v občanské válce bylo zrušeno otroctví a tím umožněno africkým potomkům podílet se na kulturním životě.⁶ Přestože byli afroameričané nadále společensky vyloučeni, jejich hudebním projevům nebylo možno nepodlehout. Jejich přirozený muzikální talent naplnil bary a postupně se dostal i do vyšší společnosti a dnes převládá na světové hudební scéně ve formě rag-timu, jazzu, bluesu, R&B a dalších.⁷

Následující vývojovou fázi a cappelly ve Spojených Státech ovlivnil příchod barbershopu z Evropy na přelomu devatenáctého a dvacátého století.⁸ O něm budu více hovořit v souvislosti právě s evropskou scénou. V této době

¹ Z angličtiny zpívající rodiny

² Z angličtiny rodina, bratři, sestry

³ MATZNER, Antonín, Ivan POLEDŇÁK a Igor WASSERBERGER. Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby I: Část věčná. druhé, doplněné vydání. Praha: Supraphon, 1983, s. 356-361. ISBN 02-009-86.

⁴ Anglicky lead

⁵ Encyclopedia Britannica. Minstrel show [online]. 2013 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/384587/minstrel-show>

⁶ MATZNER, Antonín, Ivan POLEDŇÁK a Igor WASSERBERGER. Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby I: Část věčná. druhé, doplněné vydání. Praha: Supraphon, 1983, s. 356-361. ISBN 02-009-86.

⁷ O'CALLAGHAN, D. *An illustrated history of the USA*. Harlow: Longman, c1990, 144 s. ISBN 05-827-4921-2.

⁸ A CAPPELLA ALCHEMY 1: The ROOTS of A CAPPELLA SINGING and the DEVELOPMENT OF BARBERSHOP HARMONY. LABBS [online]. [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://labbs.org.uk/educ/resources/roots.html>

také krystalizuje nová forma interpretace v mužských souborech, kdy první tenor zpívá lead, hlavní melodii, v altovém rejstříku a ostatní hlasy vytváří doprovod. Tato forma následně byla a je dodnes využívána četnými a cappellovými skupinami.¹ Ve dvacátých letech takto například působila skupina *The Revellers* či *Speer Family*. Stále však nemůžeme mluvit o a cappelle čistokrevné. V tomto období vokální skupiny stále spolupracují s instrumentalisty, často i s orchestry.²

Dvacátá a třicátá léta v Americe přinesla velký boom v populární hudbě (roaring twenties) a na výsluní se dostaly skupiny *The Rythm Boys*, *Ink Spots*, *Andrew Sisters* a nejznámější *Milles Brothers*. Ti se zasloužili o další vývojový krok. K tradiční tříhlasé sazbě připojili basový part napodobující postupy kontrabasů či tuby, nazvaný walking bass.³ Položili také základ aranžím napodobujícím orchestrální skladby, většinou zpívané na slabiky připomínající zvuk daných nástrojů.⁴

Další skupiny, které bychom měli alespoň zmínit jsou *Blue Grass Boys*, *Blue Sky Boys*, *Mainer's Mountaineers* a *Sons of Pioneers* a *Smoky Mountains Boys*. Soubory věnující se jazzu charakterizovalo složitější vedení hlasů. Naopak pro ty, inklinující spíše k populární hudbě, tehdy ovlivněné hlavně swingem, bylo typické jednodušší vedení hlasů a to převážně v úzké harmonii.⁵

Čtyřicátá léta přinesla opět nový vývojový krok. Skupiny se rozšiřovaly o další hlasy a z původně pouze mužských či ženských souborů se stávaly

¹ MATZNER, Antonín, Ivan POLEDŇÁK a Igor WASSERBERGER. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby I: Část věcná*. druhé, doplněné vydání. Praha: Supraphon, 1983, s. 356-361. ISBN 02-009-86.

² tamtéž

³ Z angličtiny *kráčeající bas*

⁴ Modern A Cappella with Peder Karlsson of The Real Group. In: *SONGFACTS: Songwriting* [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: http://www.songfacts.com/blog/writing/modern_a_cappella_with_peder_karlsson_of_the_real_group/

⁵ MATZNER, Antonín, Ivan POLEDŇÁK a Igor WASSERBERGER. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby I: Část věcná*. druhé, doplněné vydání. Praha: Supraphon, 1983, s. 356-361. ISBN 02-009-86.

soubory smíšené. Velmi často spolupracovaly se swingovými orchestry. Například s orchestrem Glenna Millera spolupracovali

The Modernaries. V této době se velké popularity těší i černošské soubory interpretující zejména svou lidovou hudbu. Do popředí se dostal především soubor *The Platters*.¹ Také vznikají vokální skupiny, např. *The Jordanaries*, doprovázející pěvecké hvězdy, jakými byli C. Francis a E. Presley.²

V 50. letech se na scéně objevili mladičtí *The Everly Brothers* a v následujících desetiletích ovlivili mnoho další hudebníků, mezi nimi i *The Beach Boys* a Paula McCartneyho spolu s Johnem Lennonem, kteří si podle vzoru bratrů Everlyových říkali *The Forevelly Brothers*.³

Gene Puerling měl v padesátých letech pro a cappellu zásadní význam. V roce 1954 založil mužského kvarteto *Hi lo's*, které si získalo obdiv nejen v USA, ale i v Evropě. Jejich vystoupení doprovázela vlastní instrumentální skupina. Puerling chtěl však dosáhnout ještě čistějšího zvuku a ještě dokonalejšího vokálního projevu. Částečně ze členů *Hi lo's* sestavil nové těleso smíšeného charakteru, které se stalo symbolem a cappelly na dlouhá desetiletí a během své kariéry dosáhlo vysokého umění. Tím bylo právě *The Singers Unlimited*.⁴

3.1.1 The Singers Unlimited

Možná, že když Puerling v roce 1967 zformoval skupinu *The Singers Unlimited*, ještě neměl tušení, jak dalece se jejich „neomezenost“⁵ podepíše

1 DEL FIORENTINO, Dan. *The Platters: Biography* [online]. 1996 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.hotshotdigital.com/OldRock/PlattersBio.html>

2 MATZNER, Antonín, Ivan POLEDŇÁK a Igor WASSERBERGER. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby I: Část věčná. druhé, doplněné vydání*. Praha: Supraphon, 1983, s. 356-361. ISBN 02-009-86.

3 The Everly Brothers: *Brief Everly History* [online]. 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.everlybrothers.net/history>

4 VÁVRA Ivan. *The Singers Unlimited: Čtyři z nás*. Přebal desky. Praha: Supraphon, 1975. MPS RECORDS. STEREO 1131794.

⁵ Unlimited z angličtiny *neomezený*

v dějinách hudby, a že bude určovat i další vývoj na vokální scéně. Na počátku bylo jisté, že jsou tvůrčí a muzikální, mají obrovský talent a osobitost. Nejvíce ze všeho se však zapsali vynalézavostí a odvahou měnit současný stav.¹

Vydali dvacet jedna desek, nevystupovali však živě. Puerling experimentoval s metodou overdubbingu (vícestopového systému), kdy zpěváci nazpívali více partů do jedné stopy, což umožnilo plnější zvuk a složitější harmonie.² Ze čtyřech hlasů bylo osm, dvanáct, šestnáct a později i desítky.

Většinu z jejich tvorby tvoří písně zpívané čistě a cappella, výjimku tvoří například LP *Feelin Free*, kde je doprovází orchestr Pata Williamse. Všechny sto sedmdesát osm skladeb, které byly vydány nakladatelstvím MPS record v Německu, aranžoval sám Puerling.³

Gene Puerling, Don Shelton, Len Dresslar a zpěvačka Bonnie Herman se nikdy nespokojili s možným a stále usilovali o dokonalost a dosažení nemožného. Tím se udrželi na vrcholu přesto, že už na scénu začaly nastupovat nové skupiny.⁴

V šedesátých letech se všechny koncertní sály rozezněly hudbou *Beatles*. Stali se vzorem nespočtu hudebníků a jak píše Dorůžka, jejich nahrávky mohou sloužit jako přesná kronika daného desetiletí.⁵ Dokonce ani Amerika, která se tak vymezovala vůči Evropě podlehla, přesto však zde zůstaly i skupiny plodné v jiném směru, než udávali tito liverpoolští chlapi. Byly to zejména černošské soubory. Mezi nimi *Four Tops*, *Gladys Knight and The Pipes*,

¹ VÁVRA Ivan. *The Singers Unlimited: Čtyři z nás*. Přebal desky. Praha: Supraphon, 1975. MPS RECORDS. STEREO 1131794.

² WICH, František. *Rock*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 1999, 566 s. ISBN 80-720-7277-3.

³ HÖRMANN Wolfgang. *The Singers Unlimited: magic voices*. Box set. Brožura ke kompletnímu vydání. MOTOR MUSIC GmbH. 1997

⁴ VÁVRA Ivan. *The Singers Unlimited: Čtyři z nás*. Přebal desky. Praha: Supraphon, 1975. MPS RECORDS. STEREO 1131794.

⁵ DORŮŽKA, Petr. *Hudba na pomezí: [sborník]*. 1. vyd. Praha: Panton, 1991, s. 17-18. Impuls (Panton). ISBN 80-7039-125-1.

Isley Brothers, Temptations, The 5-th Dimension, Diana Ross and the Supremes, The Miracles, aj. Na západě se prosazovaly naopak bělošské skupiny jako *Mamas and Papas*, orientující se na folk rock, a *The Beach Boys*.¹

3.1.2 The Beach Boys

Bratři Brian, Carl a Dennis Wilsonovi společně s bratrancem Mikem Lovem a přítelem Al Jardinem stáli v šedesátých letech jako rivalové britských *Beatles*. Vycházeli z barbershopu. Inspiraci čerpali od *Four Freshmen* (vokální skupiny předchozího desetiletí). Počátky jejich úspěchu ležely právě v tehdejší oblibě úzkých vokálních harmonií a v textech písní, reflektujících kalifornskou mladickou kulturu surfování, aut a romantiky. Věnovali se rock'n rollu, popu, psychedelickému rocku a surf rocku. Stali se jednou z nejpobulárnějších skupin vůbec, doposud vydali 35 desek a v roce 1985 se zapsali do Guinnessovy knihy rekordů, kdy ve dvou koncertech v jednom dni obsáhli téměř dvou milionové publikum². *Beach Boys* působí dodnes, z původního obsazení však zůstal pouze Mike Love.³

3.1.3 Take6

V roce 1980 zformoval an alabamské univerzitě Claude McKnight a cappella kvartet s názvem *The Gentlemen's Estate Quartet*. V den prvního koncertu zkoušeli v koupelně studentských kolejí, kde je slyšel Mark Kibble, improvizovaně harmonizoval pátý hlas a ještě téhož dne s nimi vystoupil.

¹ MATZNER, Antonín, Ivan POLEDŇÁK a Igor WASSERBERGER. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby I: Část věcná*. druhé, doplněné vydání. Praha: Supraphon, 1983, s. 356-361. ISBN 02-009-86.

² Odpoledního koncertu ve Philadelphii se účastnilo milion lidí, večerního ve Washingtonu sedmset padesát tisíc.

³ GAINES, Steven. *Heroes and villains: the true story of the Beach Boys*. 1. Da Capo Press ed. New York: Da Capo Press, 1995. ISBN 03-068-0647-9.

V zápětí přizvali šestého člena, čímž vzniklo *Take 6*. Z počátku se obsazení obměňovalo, v závislosti na ukončování studia členů.¹

Zprvu zpívali především v kostelích a na kolejích. V roce 1987 podepsali smlouvu s Warner Brothers a o rok později vydali první desku s názvem *Take 6*. Věnovali se především současné křesťanské hudbě a jazzu a R&B. Na nějakou dobu připojili ke zpěvu instrumentace, na albu *So Cool* (1998) se opět vrací k čisté a cappelle.²

Byli oceněni deseti cenami Grammy, deseti Dove Awards, Soul Train Award a dalšími. Uvádí, že jejich posláním je víra, přátelství, respekt a láska k hudbě. Díky tomu spolu vydrželi vytvářet muziku již dvacet pět let.³

3.1.4 Další směrodatné skupiny

Mezi další významné skupiny, které v druhé polovině dvacátého století formovaly a cappellový vývoj patří *Righteous Brothers*, *Paul Robeson and The Raiders*, *The Pointers Sisters* (1972), *The Manhattan Transfer* (1972), *Three Degrees*, *Silver Convention* a *New York Singers*. Působí dodnes.⁴

3.1.5 Současná americká vokální scéna

Dnes existuje v Americe nepřeberné množství vokálních skupin. Nejzastoupenější je *collegiate a cappella* nebo také *collage a cappella*, kterou tvoří soubory přidružené k univerzitám. Mickey Rapkin udává, že v současné době je těchto studentských seskupení na dvanáct set jen v USA, odkud se i tento

¹ Take 6. UNITED SINGERS INTERNATIONAL. *SINGERS.COM: Primarily A Cappella* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://singers.com/group/Take-6/>

² Take 6. UNITED SINGERS INTERNATIONAL. *SINGERS.COM: Primarily A Cappella* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://singers.com/group/Take-6/>

³ ASSOCIAZIONE MUSICTUS. *Take 6: Biography* [online]. 2012 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.gospel.it/take6/biography.html>

⁴ MATZNER, Antonín, Ivan POLEDŇÁK a Igor WASSERBERGER. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby I: Část věčná*. druhé, doplněné vydání. Praha: Supraphon, 1983, s. 356-361. ISBN 02-009-86.

fenomén se rozšířil do celého světa.¹ Současný trend zapříčinil obrovskou soutěživost. Jednou z mnoha soutěží, jichž se každoročně studenti účastní je prestižní International Championship of Collegiate A Cappella, založená Dakem Sharonem a Adamem Farbem.² Je založena na samotném vokálním projevu (rovnováha a vyrovnanost hlasů, kvalita a vynalézavost aranžmá, rytmická přesnost, interpretace, intonace, interpretace sólového partu, kvalita tónu, dynamická přesnost a dikce), velkou měrou je ale hodnocena i vizuální stránka (vizuální soudržnost, účinnost choreografie, energičnost, pohybová kreativita a přesnost, profesionalita). Snaha uspět vede často k velmi vysoké úrovni tzv. performance (více aspektové vystoupení, nikoli pouze koncert).³

Co se však týče repertoáru, je poněkud omezený. Časté užívání beatboxu⁴ a poměrně omezený výběr sladeb (Narozdíl od neškolních skupin interpretujících zejména jazz, ale i rock a pop, si studenti vybírají aktuálně nejpobulárnější písne) skladby poněkud unifikuje.⁵

3.2 Vývoj v Evropě

Na počátku byla a cappella. Nejpbírozenější a nejčistší hudba vycházela z lidského hrdla. Nástroje vznikaly později, aby doplňovaly hlas a později zastupovaly, co již rozsah nedokázal obsáhnout, nebo technicky zvládnout. Dnes, když se nástrojová hudba rozrostla do maximalistických rozměrů, kdy se orchestr skládá i ze stovek nástrojů, kdy je hráčská technika tak vyspělá, stavba nástrojů dokonalá a muzikanti tak zdatní, že zvládnou zahrát dříve nemožné,

¹ RAPKIN, Mickey. *Pitch perfect: the quest for collegiate a cappella glory*. 1st movie tie-in ed. New York, N.Y.: Gotham Books, 2012. ISBN 15-924-0821-4.

² *Varsity vocals: COMPETITIONS* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://varsityvocals.com/competitions/>

³ VARSITY VOCALS. *Varsity vocals: COUMPETITION RULES* [online]. 1995, 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://varsityvocals.com/competitions/compete/>

⁴ Imitace perkusivních nástrojů ústy

⁵ Modern A Cappella with Peder Karlsson of The Real Group. In: *SONGFACTS: Songwriting* [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: http://www.songfacts.com/blog/writing/modern_a_cappella_with_peder_karlsson_of_the_real_group/

člověk dospěl do jakéhosi vrcholu a musel se vrátit na počátek. Zároveň se rozvinula i pěvecká technika. Nástroje opět začaly být nahrazovány hlasy. A tak jako se stále opakují etapy v historii, je to i v muzice. Návrat a cappelly byl tedy v jistém smyslu nevyhnutelný.

V Evropě je nutné vrátit se podstatně hlouběji. Jak již bylo zmíněno na začátku této kapitoly, za kolébku vokálního projevu bývá považován sylabický zpěv židovských žalmů a následně stále jednohlasý gregoriánský chorál, zpívaný především kleriky. Postupně byla melodie zdvojena v oktávě, poté v kvintách a ještě později v terciích. V jedenáctém století se začal vyvíjet vícehlasý polyfonní zpěv, který dosáhl vrcholu v šestnáctém století v rámci třetí generace Nizozemské vokální polyfonie.¹ Tehdy vznikají základní molové a durové třítónové akordy. Čtyřhlasé skladby zpívají pouze mužské sbory, sopránové a altové party jsou pokryty kontratenory nebo kastráty. Melodie se často objevovala ve druhém hlase, jak je tomu vidět i dnes, zvláště v britské tradici (v chrámové hudbě, ale i např. u skupiny *Les Swingle Singers*).²

Na přelomu šestnáctého a sedmnáctého století, v tzv. Alžbětinském období v Británii, se již vyskytuje termín *Barber's music*³, jak víme z deníku *Samuela Pepysa*.⁴ Byla to hudba, kterou se lidé bavili, zatímco čekali ve frontě u holiče. Často zpíval i lazebník sám, který v té době představoval i formu chirurga, aby přehlušil své pacienty. Mnozí dokázali vytvářet harmonie podle sluchu a tak nebyl zpěv pouze jednohlasý. Samozřejmě vycházeli z toho, co znali. Používali nápěvy duchovních a lidových písní a populárních madrigalů, které si předávali v místních krčmách. A právě tam se do barbershopu dostal

¹ A CAPPELLA ALCHEMY 1: The ROOTS of A CAPPELLA SINGING and the DEVELOPMENT OF BARBERSHOP HARMONY. *LABBS* [online]. 2000 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://labbs.org.uk/educ/resources/roots.html>

² Tamtéž

³ Deník: 5.6. 1660

⁴ GALLIENNE, Edited and with a preface by Richard Le a Introduction by Robert Louis STEVENSON. *The diary of Samuel Pepys*. Modern Library pbk. ed. New York: Modern Library, 2003. ISBN 08-129-7071-3. Dostupné z: <http://www.gutenberg.org/cache/epub/3331/pg3331.html>

humor, způsobený pravděpodobně pijáckými návyky zpěváků a potřebou oprostit se od napětí zpěvu pouze latinských náboženských písní. Díky uvolněné atmosféře hospod či holičství počali experimentovat s angličtinou. Například z „O Come all ye faithful“ (Venite et adoramus) vzniklo „O Come let's kick the door in.“¹

Barbershop se rozvíjel, harmonie byly rozšiřovány o další tercie. Na přelomu šestnáctého a sedmnáctého století začali evropští skladatelé používat dominantní septakord, který vyvinuli z přirozených harmonizací zpívajícího lidu. Cestovatelé, misionáři a námořníci šířili oblibu této muziky po celém světě, kde splývala s lokálními tradicemi a vytvářela specifická odvětví.²

Ke konci osmnáctého století byl barbershop přivezen do Ameriky. Ujal se hlavně mezi černými otroky na jihu USA, kteří často pracovali jako holiči. Tam se dále spontánně vyvíjel. Na ulicích měst na obou stranách Atlantského oceánu si chlapci často přivydělávali prodejem novin. Pomocí melodických výkřiků (street cries) se snažili upoutat pozornost a tak společně s dalšími pouličními prodejci vytvářeli formu zábavní hudby. Většina a cappellové hudby v tomto údobí vzniká jako parodie. Na lidové či chrámové melodie jsou napasovávány odlehčené, často i vulgární texty.³

Edisonův vynález fonografu v roce 1877 a následné vydávání hudebních desek mnohonásobně urychlil šíření hudby jak klasické, tak i populární. S rostoucí oblibou poslechu hudby se zvyšovala i obtížnost. Časem byly písně tak náročné, že už nebylo možno improvizovat doprovodné hlasy a tak i barbershop dostával první notovou podobu. Zpívalo se v rodinách i mezi přátely. Amatérské skupiny byly podporovány různými kluby, ať už

¹ A POTTED HISTORY OF BARBERSHOP. *Ladies Association of British Barbershop Singers: leading the way in harmony* [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z:

http://labbs.org.uk/educ/resources/bbs_hist.html

² A CAPPELLA ALCHEMY 1: The ROOTS of A CAPPELLA SINGING and the DEVELOPMENT OF BARBERSHOP HARMONY. *LABBS* [online]. 2000 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z:

<http://labbs.org.uk/educ/resources/roots.html>

³ Tamtéž

sportovními či obchodními, církvemi i univerzitami. Tento trend byl zachován pouze v Americe ve formě *college a cappella*. Z domácího a amatérského prostředí vymizel. Závisle na náročnosti moderního posluchače se měnila obtížnost aranžmá, až bylo možné je obsáhnout pouze profesionálními zpěváky s velkými hlasovými rozsahy.¹

Rostoucí obliba barokní polyfonní hudby, především J.S. Bacha, v polovině dvacátého století vyvolala mnoho snah a nové přístupy k její interpretaci. Zároveň bylo mnohokrát poukazováno na podobnost či blízkost jazzové improvizací techniky k barokní hudbě. Jazzoví umělci studují i klasickou hudbu, což tehdy vedlo až k unikátním interpretacím klasických autorů v jazzových rytmech a v jazzovém výrazu. To mělo dopad i na a capellovou scénu.²

3.2.1 Les Double Six

Mimi Perrin, členku vokálně instrumentálního jazzového souboru Blue Stars, zaujala myšlenka přenášet jazzová orchestrální aranžmá do vokální sestavy. Tak vzniklo *Les Double Six*, neboli Dvojitá šestka. Dvojitá proto, že díky použití dříve zmíněného overdubbingu, v konečné verzi každý zpěvák zastupoval dva party. Členové měli všichni absolutní sluch.³

Svou první nahrávkou příliš nezaujali. Jejich nadání si však všiml Dizzy Gillespie. Společně nahráli desku *Dizzy Gillespie and Double Six of Paris*. Aranžmá vytvořil on sám. Bylo jako pro velký orchestr. Čtyři trubky (tři ženy a

¹ CAPPELLA ALCHEMY 1: The ROOTS of A CAPPELLA SINGING and the DEVELOPMENT OF BARBERSHOP HARMONY. LABBS [online]. 2000 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://labbs.org.uk/educ/resources/roots.html>

² The Swingle Singers: Making the Music Dance. CUNNIFFE, Thomas. *Jazz History* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://jazzhistoryonline.com/Swingle_Singers.html

³ POKORA Miloš. *Les Swingle Singers: Johann Sebastian Bach*. Přebal desky. Praha: Supraphon, 1967. MPS RECORDS. STEREO 0450103

tenor), čtyři trombóny (čtyři muži), pět saxofonů (tři muži). Doprovázel je Gus Wallez na bubny a Guy Pedersen na baskytaru.¹

3.2.2 Les Swingle Singers

Do Dvojité šestky patřil i Ward Swingle, který v roce 1962 založil legendární skupinu *Les Swingle Singers*. Zpočátku někteří členové (i Ward sám) působili současně v obou kapelách. To fungovalo, dokud obě nahrávaly pouze studiová alba. Ve chvíli, kdy začaly koncertovat živě, došlo k osamostatnění.

Ačkoli vystoupení nedosahovala atraktivnosti studiových nahrávek, kvůli technické nemožnosti overdubbingu na živo, získali si *Swingle Singers* mezinárodní uznání a slávu. I díky tomu, že scatt² i Bach mluví mezinárodním jazykem. Následujících deset let strávili cestováním po světě.³

Pro účely živých koncertů Swingle aranžoval klasiky pro osm hlasů, bubny a basovou kytaru pro zdůraznění rytmu. Splynutím jazzu, klasické hudby, lidského hlasu a nástrojů tak vznikl nový styl. „Celé je to v tom, že jsme používali hlas instrumentálně. Myslím, že to bylo nové. Lidé předtím nescattovali Bacha,“⁴ říká Ward.

Členy původního souboru byli profesionální a aktivní hudebníci, Christiane Legrand, Jeannete Baucomont, Anne Germain, Claude Germain, Jose Germain, Alice Herald, Jean Cussac a Ward Swingl. Ward se narodil v Americe (1927), kde studoval hudbu, zvláště jazz. Poté přesídlil do Paříže a vystudoval hru na klavír.⁵

¹ POKORA Miloš. *Les Swingle Singers: Johann Sebastian Bach*. Přebal desky. Praha: Supraphon, 1967. MPS RECORDS. STEREO 0450103

² Zpěv za použití slabik místo souvislého textu.

³ Swingle Singers: A Capella Vocal Ensemble. ORON, Aryeh. *Bach Cantatas* [online]. 2009 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.bach-cantatas.com/Bio/Swingle-Singers.htm>

⁴ Originální znění: „Well, the whole point was that we use our voice instrumentally.

And that is the essential description of the Swingle Singers. It was, I think, new. People hadn't scatted Bach before that.“

⁵ POKORA Miloš. *Les Swingle Singers: Johann Sebastian Bach*. Přebal desky. Praha: Supraphon, 1967. MPS RECORDS. STEREO 0450103

Jejich první gramofonová deska vyšla roce 1963 pod názvem *Bach's Greatest Hits*.¹ Je na ní výběr z děl Umění fugy, Temperovaného klavíru, klavírních svit aj. Na rozdíl od *Les Double Six* používali pouze vokály, nikoli slova, a co nejpřesněji přejímali zápis původních skladeb. Jejich první nahrávky získaly pětikrát ocenění Grammy.²

Původní *The Swingle Singers* působili do roku 1973. Vydali patnáct desek, mezi např. nimi zmíněný *Jazz Sébastien Bach* (1963), *Going Baroque! de Bach aux Baroques* (1964), *Swinging Mozart* (1965), *Les Romantiques* (1965), *Swingling Telemann* (1966). Posledním společným dílem bylo album *Bitter Ending*³ z roku 1972.⁴

Když se jako skupina rozešli, založil Ward nový anglický soubor *Swingles II* v Londýně. Rozšířil repertoár o avantgardní skladatele.⁵ V roce 1984 se vrátil do Ameriky. Nové Londýnské skupině zůstal nadále hudebním poradcem. Dnes žije ve Francii a věnuje čas vedení workshopů, dirigování a skladbě. Vlastní také nakladatelství *Swingle Music*.⁶

Od roku 1999 se skupina sestává z kompletně nového obsazení pod obnoveným názvem *Les Swingle Singers*.⁷

¹ Bachovy největší hity

² POKORA Miloš. *Les Swingle Singers: Johann Sebastian Bach*. Přebal desky. Praha: Supraphon, 1967. MPS RECORDS. STEREO 0450103

³ Přeloželo z angličtiny *Hořký konec*

⁴ The Swingle Singers: Making the Music Dance. CUNNIFFE, Thomas. *Jazz History* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://jazzhistoryonline.com/Swingle_Singers.html

⁵ Například italský skladatel Luciano Berio

⁶ *WARD SWINGLE* [online]. 2007 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.wardswingle.com/>

⁷ Swingle Singers: A Capella Vocal Ensemble. ORON, Aryeh. *Bach Cantatas* [online]. 2009 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.bach-cantatas.com/Bio/Swingle-Singers.htm>

4 Současná Evropská vokální scéna

Na základě rozhovorů s členy různých vokálních skupin,¹ pořadu Acappella na radiu Proglas,² na základě internetového radia Acappella³, účasti skupin festivalech a výskytu v jiných médiích jsem sestavila následující výčet předních či významných evropských vokálních skupin jednadvacátého století. Především mezi ně patří *The Real Group* (Švédsko), kterým věnuji kapitolu 4. *The Real Group*. Mezi soubory severských zemí patří také *Vocal line* (Dánsko), *Rajaton* (Finsko), *LEVELELEVEN* (Švédsko-Finsko) a *Pitsj* (Norsko). V západních zemích působí zejména *The King's Singers* a *The Flying Pickets* (Velká Británie), třetí generace *Les Swingle Singers* (Velká Británie) a *Maybeop* (Německo). Velmi perspektivní jsou též skupiny *Audio Feels* (Polsko), *Full Moon* (Maďarsko), *Perpetuum Jazzile* (Slovinsko)⁴ a *Mezzotono* (Itálie). Na Slovensku jsou všeobecně známé skupiny *Fragile*, *Close Harmony Friends* a *Free Voices*.

V České Republice ještě nemá a cappella takové místo, jak jsem již zmínila v úvodu. Mezi skupiny, které vydávají desky patří 4TET, Yellow Sisters, Voxtet, Hlasoplet a Spirituál kvintet. Lokálně působí ještě C&K Vocal, Totál Vokál, Timbre Tone, Skety a G *apeels. Historicky působila zejména Vokální skupina Jiřího Linhy, která po vzoru Les Swingle Singers interpretovala klasické skladby. Zaměřila se však především na staré české mistry.⁵

Symbolem a inspirací současné a cappelly se stal Bobby McFerrin. Je uznávám profesionálními zpěváky, skupinami i amatérskými posluchači. Katarina Henryson v rozhovoru (2012) uvedla, že byl jejich vzorem v době, kdy

¹ The Real Group, Free Voices, Voxtet, Hlasoplet

² Pořad sestavuje Václav Brázda, zástupce CASA pro ČR.

³ A cappella. *A cappella* [online]. 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.acappella.cz/>

⁴ Uměleckým vedoucím které je v současné době bývalý člen The Real Group Peder Karlsson.

⁵ TIZL Stanislav. *Vokální skupina Jiřího Linhy: Instrumentální skladby starých českých mistrů*. Přebal desky. Praha: Supraphon, 1968. MONO 0150406 H. STEREO 1150406 H.

formovali *The Real Group* v osmdesátých letech. A on dodnes stojí mezi předními zpěváky a interprety.¹

4.1 Bobby McFerrin

Vlastním jménem Robert Keith McFerrin, se narodil se v roce 1950, oba jeho rodiče byli zpěváci z profese.² Inspiroval ho Keith Jarrett, který se proslavil sérií improvizovaných klavírních koncertů. McFerrin chtěl dosáhnout podobného výsledku, jen ve vokálním pojetí.³

V prvních letech své kariéry úmyslně neposlouchal žádné zpěváky s cílem vytvořit si vlastní, nikým neovlivěný, nikomu nepodobný styl. Dosáhl originální a unikátní vokální techniky. Hlasový rozsah přes čtyři oktávy⁴ spolu s vycvičenou schopností velice lehce přepínat mezi středním hlasovým rejstříkem a falzetem má za následek vícehlasý efekt. Zároveň čistý zvukový proud doplňuje a přitom nenarušuje perkusivními zvuky. To mu umožňuje současně vytvářet rytmický podklad, zpívat doprovodný part, i melodii.

Většinu desek natočil pomocí overdubbingu, nebo ve spolupráci s jinými umělci. Nejzásadnějším dokumentem o jeho kvalitách je však jazzové album *The Voice* (1984), kde nepoužívá doprovodu ani overdubbingu. Zaznamenan je pouze samotný jeho hlas, nic víc. Přesto však posluchač nemá pocit, že by mu něco chybělo.⁵

Bobby McFerrin není jen vokalista. Jako dirigent absolvoval mnohá turné po Kanadě a USA se symfonickými orchestry. Na těchto koncertech často střídá

¹ Téma: A cappella a The Real Group

Rozhovor s Katarinou HENRYSON, členka The Real Group, Stockholm. Plzeň 23.10. 2012.

² Robert McFerrin Sr., byl první afroameričan, který zpíval v Metropolitní opeře sólový part (Gershwin, *Porgy a Bess*).

³ TAMARKIN, Jeff. Bobby McFerrin: extended bio [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://bobbymcFerrin.com/whos-bobby/press-kit/extended-bio/>

⁴ tamtéž

⁵ *Bobby McFerrin: Discography* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://bobbymcFerrin.com/discography/>

klasická provedení umělé skladeb se svými originálními vokálními improvizacemi, kde často zapojuje i publikum. Jedním z jeho vynikajících experimentů je a cappellová verze předehry Rossiniho opery William Tell, kdy přiměl instrumentalisty, aby své party zpívali, místo hráli.¹

Bobby McFerrin je také skladatel. Napsal mnoho nejen jazzových ale i klasických skladeb. Zhudebnil i biblické žalmy. Nejvíce se proslavil v roce 1988 písní *Don't worry, be happy*, která ihned obletěla svět. Mimo jiné ji použil i exprezident Spojených Států George Bush ve své volební kampani. Nepožádal však McFerrina o svolení. Ten na to reagoval veřejným prohlášením, že Bushe volit nebude a aby situaci skutečně vyjasnil, odmítl tuto píseň performovat.²

Získal deset ocenění Grammy.³ Za nejlepší jazzové album, nejlepší jazzové vokální vystoupení, mužské popové vokální vystoupení, nejlepšího mužského jazzového zpěváka a další.

Jeho vystoupení mají hluboký až duchovní ráz. V rozhovoru s Tonym Cummingsem komentoval: „Pro mě je každé zpívání modlitbou. Vždycky doufám, že dosáhnu k publiku na duchovní úrovni.“⁴ Nevidí koncert jako cestu k úspěchu, k předvádění sebe sama, ale jako žití hudby. V dokumentu *Bach and Friends* říká: „Lidé chtějí vidět muzikanta vlastně zmizet v hudbě. Tak, že vše co slyší je hudba. Nechtějí být okouzleni vystoupením, ale skutečným zakoušením vytváření hudby.“⁵

¹ Bobby McFerrin and the IPO - William Tell Overture. In: *YOUTUBE* [online]. 2011 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=klc6nH8E_Qw

² ANTHONY, Carl. The Echo & Dissonance of George Bush's 1988 Campaign Music. In: *Carl Anthony Online* [online]. 2012 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://carlathonyonline.com/2012/10/13/the-echo-dissonance-of-george-bushs-1988-campaign-music/>

³ GRAMMY History. *GRAMMY* [online]. 2014 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: www.grammy.com/awards

⁴ Přeloženo z angličtiny. Původní znění: „For me all singing is praying, and I always hope to reach the audience on a spiritual level.“

CUMMINGS, Tony. Bobby McFerrin: "Don't Worry, Be Happy" man returns with album of spirituals. In: *CROSS RHYTHMS* [online]. 2013 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.crossrhythms.co.uk/articles/music/Bobby_McFerrin_Dont_Worry_Be_Happy_man_return_s_with_album_of_spirituals/52002/p1/

⁵ Volně přeloženo z angličtiny. Plné znění: „What people want to hear, they want to see the performer actually disappear into the music so that all you hear is the music and not so much be enthralled with the performance but enthralled with the experience of the music making.“

5 The Real Group

Vokální kvintet *The Real Group* je jedním z nejpřednějších profesionálních a cappellových souborů na světě. Jejich nejsilnější stránkou je nepochybně jazz a hudba ovlivněná severoevropskou a švédskou lidovou tradicí. V posledních letech, od přijetí nových členů, se navíc více věnují i popu. Jejich hudební vyjádřování je velmi ojedinělé. Velkou inspirací jim je od počátku Bobby McFerrin.

„K tomu, co děláme, bychom se možná nikdy nedostali, kdybychom neslyšeli jeho alba,“ sdělila Katarina Henryson.¹

The Real Group uskutečňuje mnohá turné po celém světě už více než dvacet osm let. Jejich vystoupení je příznačné svou dokonalostí v rámci sezpívanosti, rytmizace, intonační čistoty i výrazovosti. Přesto jejich vystoupení působí přirozeně a divákovi přístupně. Je vidět, že žijí hudbu přímo na jevišti, nepředvádí pouze přesně to, co nazkoušeli.² Tím se velmi liší od vyumělkovaných *college a cappella* a jim podobných skupin, které s naprostou přesností provádí na jevišti, co nadřeli mnoha hodinovou prací, s cílem ukázat sebe, dokázat dokonalost, vyhrát soutěž.³ Toto však nepřináší vnitřní zážitek ani posluchačům ani samotným zpěvákům. Je to něco jako sportovní výkon. Naopak *The Real Group* hudbu žije v daný okamžik, dává život písním a tím předává i publiku vyšší úroveň vjemů.

Bach Project: Bobby McFerrin. In: Michael Lawrence Films [online]. 2011 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.mlfilms.com/productions/bach_project/bobby_mcferrin

¹ Téma: A cappella a The Real Group

Rozhovor s Katarinou HENRYSON, členka The Real Group, Stockholm. Plzeň 23.10. 2012.

² Téma: The Real Group a The Real Academy

Rozhovor s Katarinou HENRYSON, členka The Real Group, Stockholm. Plzeň 1.3. 2014

³ Modern A Cappella with Peder Karlsson of The Real Group. In: *SONGFACTS: Songwriting* [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z:

http://www.songfacts.com/blog/writing/modern_a_cappella_with_peder_karlsson_of_the_real_group/

Dokonalost a vložení sebe sama do vytvářené hudby v kombinaci s originální tvorbou dělá jejich muziku přístupnou nadšencům i náročným uším.¹

5.1 Vznik a první inspirace

První členové skupiny *The Real Group* pocházeli z různých životních podmínek, přesto měli mnoho společného. Díky severské sborové tradici měli blízko ke zpěvu. Celá pětice navštěvovala základní i střední hudební školu² Adolfa Frederika. Vyrůstali spolu, nebyli však ve stejných ročnících. Školní sbor navštěvovali denně. Absolvovali s ním mnoho velmi kvalitních koncertů. Písně, které *The Real Group* zařadil na album *Stammnig* (2002), zpívali jako náctileté děti právě ve školním sboru. Každý z nich měl jiné zájmy, setkávali se však ještě v různých hudebních skupinách. Na dané střední škole jich bylo mezi deseti až patnácti. Anders Edenroth hrál na keyboard ve dvou funkových skupinách, Peder Karlsson zastával místo kytaristy v jiné, spíše jazzové. Současně působil v kapele, kde byla hlavní zpěvačkou Margareta. Anders Jalkéus se věnoval spíše folku, uměl hrát na mnoho nástrojů a byl pověstný svou angažovaností v mnoha sborech.³

Nezávisle na sobě byli všichni přijati na různé pedagogické obory na Royal College of Music ve Stockholmu.⁴ Peder a Anders se setkali ve stejné třídě. V předchozích letech si konkurovali jako členové různých kapel, na univerzitě se však rozhodli vytvořit skupinu společně. Univerzita nabízela obor s názvem Independent study tzn. nezávislé studium, za podmínky, že studenti vytvoří vlastní soubor bez pomoci učitele. Nebyla to a cappella, co je napadlo

¹ *The Real Group* [online]. 2014 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.therealgroup.se/>

² Přesněji Primary school, junior high school a high school

³ Modern A Cappella with Peder Karlsson of The Real Group. In: *SONGFACTS: Songwriting* [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z:

http://www.songfacts.com/blog/writing/modern_a_cappella_with_peder_karlsson_of_the_real_group/

⁴ Švédsky Kungliga Musikhögskolan i Stockholm

jako první. Chtěli založit popovou skupinu, proto oslovili Anderse Jalkéus, i z toho důvodu, že je mohl doplnit jakýmkoli nástrojem.¹

Shledali, že konkurence je příliš vysoká. „Byli jsme dobří hráči, ale ne nejlepší.“ komentoval situaci Peder Karlsson.² V tu dobu se začal prosazovat McFerrin, který přišel do Švédska, kde měl vlastní program v televizi. Líbil se jim jeho způsob práce a improvizace a shodli se, že by mohli zkusit něco podobného, ale avantgardnějšího.³⁴ Rozhodli se zformovat smíšený ansámbl. S výběrem zpěvaček nebyli na pochybách. Anders Edenroth měl dobré zkušenosti a Katarinou, která dříve zpívala hlavní roli v muzikálu, který složil. Peder měl vynikající zkušenosti s Margaretou z jejich společné kapely. Neměli model, který by chtěli napodobit. Byl tu McFerrin a *Swingle Singers*, *Hi-Lo's*, *Singers Unlimited*, *Double Six*, *Beach Boys* a *Milles Brothers*.⁵ Poslouchali je, ale chtěli vytvořit něco nového, proto jako inspiraci čerpali více od instrumentálních kapel. Význam *Swingle Singers* pro *The Real Group* byl v tom, že dokázali, že jen hlasy, včetně vokálně tvořených perkusí, mohou vytvořit hudbu, která zní. Hudbu, jak si ji tehdy představovala mladá generace. Cílem nebylo zpívat vokální skladby, ale dále se zabývat populárními žánry vlastním způsobem. Jejich vzorem byli Stevie Wonder, Joni Mitchel, Aretha Franklin a Frank Zappa. Vliv na *The Real Group* měla ale i klasická hudba spolu se

¹ Modern A Cappella with Peder Karlsson of The Real Group. In: *SONGFACTS: Songwriting* [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z:

http://www.songfacts.com/blog/writing/modern_a_cappella_with_peder_karlsson_of_the_real_group/

² Modern A Cappella with Peder Karlsson of The Real Group. In: *SONGFACTS: Songwriting* [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z:

http://www.songfacts.com/blog/writing/modern_a_cappella_with_peder_karlsson_of_the_real_group/

³ Modern A Cappella with Peder Karlsson of The Real Group. In: *SONGFACTS: Songwriting* [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z:

http://www.songfacts.com/blog/writing/modern_a_cappella_with_peder_karlsson_of_the_real_group/

⁴ Později s s McFerrinem několikrát setkali. Například ve Švýcarsku v roce 1996. Přišel na jejich koncert. O dva dny později měl koncert on sám. Pozval je na pódium, zazpívali píseň Splanky. Zazpíval si v ní sólo. Další vystoupení spolu doposud nepodnikli.

⁵ Téma: The Real Group a The Real Academy

Rohovor s Katarinou HENRYSON, členka The Real Group, Stockholm. Plzeň 1.3. 2014

švédskou lidovou hudbou inspirovan jazzem, která se hrála v šedesátých letech, kdy členové vyrůstali.¹

Anders Jalkéus napsal prvních šest aranžmá jazzových standartů. Použil k tomu *The Real Book*, knihu vydanou v několika dílech, která obsahuje stovky populárních jazzových melodií a textů.² Další kusy aranžoval Anders Edenroth.³

5.2 První koncerty

Na prvním vystoupení zpívali jazzový standart *Misty*, švédskou lidovou píseň *Vem kan segla förutan vind*⁴ a dlouhou švédskou baladu *Balladen om briggen Blue Bird av Hull*, kterou Anders Edenroth aranžoval do podoby minimuzikálu. Hlavně v jazzu našli odezvu u publika.

Nejprve vystupovali v jazzových klubech, byli zváni na různé večírky, postupně začali koncertovat v malých sálech. Ještě jako studenti tak absolvovali množství koncertů, což se projevilo jako důležitá zkušenost. Dalším typem byla vystoupení pořádaná státem podporovanými organizacemi, které byly zastoupeny v každém regionu Švédska. Organizovaly koncerty mezinárodních umělců a tím usnadňovaly šíření kultury lidem. Tito mladí umělci byli navíc velmi flexibilní. Kromě jazzových koncertů zpívali i klasickou chámovou hudbu. Kamkoli je pozvali, s nabídkou souhlasili. Tak se velmi brzy dostali do povědomí lidí a ve chvíli, kdy dokončili studium, měli jistotu, že se a cappelle mohou věnovat profesionálně. Tato strategie fungovala, protože vokální svět a

¹ Jan Johansson, Georg Riedel, Arné Domnérus, Monica Zetterlund a další

² *The real book*. 6th ed. Milwaukee, WI: Hal Leonard Pub. Corp, 2004. ISBN 978-063-4060-380.

Dostupné také online: <http://www.acc.umu.se/~tellus/tmp/OskNoter/The%20Real%20Book%201.pdf>

³ WALL, Sara. INSTITUTIONEN FÖR MUSIKVETENSKAP. *The Real Group: Evolution of Sound*. Uppsala universitet, 2002. Dostupné z: http://www.musik.uu.se/digitalAssets/105/105508_sara-wall_exarb.pdf

⁴ Pozdější verze: *Vem Kan Segla Förutan Vind: The Real Group*. In: *YOUTUBE* [online]. 2009 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=C0vABIV0cWQ>

skupina byl pro všechny na prvním místě. Nikoho z nich nenapadlo nesouhlasit s jakýmkoli koncertem či výjezdem. Tuto situaci změnil jako první v roce 1990 Peder Karlsson, když se mu narodila dcera. Když zavolal, že nemůže přijít na zkoušku, protože je nemocná, byl to pro všechny šok. Doposud se nesetkali s žádnou překážkou na své cestě k úspěchu a jejich zájem ležel převážně ve výzkumu nových hudebních možností. Postupně však přišly na řadu další děti a dnes se i rozvrh zkoušek dětem přizpůsobil. „Všichni kromě Mortena máme děti. Zkoušíme většinou tři až čtyři dny v týdnu od půl jedenácté asi do tří hodin odpoledne, tak abychom s nimi mohli trávit dostatek času,“ říká Katarina.¹

Nekoncertovali pouze ve Švédsku, velmi brzy začali vyjíždět do zahraničí. Z počátku respektovali pravidlo, že nebudou nikdy na cestách déle než dva týdny. V osmdesátém devátem roce zpívali v Japonsku a v Kanadě, dalším rokem v New Yorku.^{2 3}

5.3 Kariéra

The Real Group se stal uznávaným po celém světě vyjma Spojených Států Amerických. Prorazit jako umělec je možné dvěma způsoby. Buďto skrze média, anebo usilovnou prací. *The Real Group* neměl s médii Spojených Států kontakt, a protože ani nesympatizovali s tamní kulturou soutěživosti,⁴ nikdy se nedostali na přední příčky místních populárních žebříčků.

Ode dne dokončení studií v roce 1989 se jim vokální skupina stala prací na plný úvazek, a tak si i vydělávali na živobytí. Působili hlavně ve Švédsku,

¹ Téma: A cappella a The Real Group

Rozhovor s Katarinou HENRYSON, členka The Real Group, Stockholm. Plzeň 23.10. 2012.

² Oficiální turné v Americe měli až v roce 1994.

³ Modern A Cappella with Peder Karlsson of The Real Group. In: *SONGFACTS: Songwriting* [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z:

http://www.songfacts.com/blog/writing/modern_a_cappella_with_peder_karlsson_of_the_real_group/

⁴ Někteří členové nikdy nepřijali nabídky na místa porotců v soutěžích.

Norsku, Finsku, Dánsku. Mnoho koncertů mívali v Rakousku, Německu a Nizozemí. Proslavit v Norsku se jim podařilo snadno. Agentura, která pořádala koncerty, jim nabídla Oslo Concert Hall s patnáctiset sedadly.¹ Zarezervovali ji na dva večery přesto, že neměli jistotu, že si někdo vstupenku koupí. Vyprodali se všechny, což začalo zajímat média. *The Real Group* se tak dostal i do Norských televizních show a získal tam vysokou pozici už od samého počátku.

Co se týče velikosti publika, bývá často zmiňováno vystoupení při zahájení Fifa World Cup v Jižní Korei a Japonsku, kde se obecně těší obrovské popularitě. Za významný je považován koncert k padesátým narozeninám švédské královny, kde si zazpívali *Dancing Queen* společně členkou ABBY Anni Frid Lyngstad.²

Dnes absolvují průměrně šedesát koncertů ročně. Zkoušky vynechávají pouze dva týdny okolo Vánoc a tři týdny v létě.³

5.4 Prvenství

The Real Group oběvil možnost komerčního úspěchu a cappelly. Samozřejmě by se dalo polemizovat, zda to nebyli už *Swingle Singers*. Pak je možné alespoň říct, že *The Real Group* jsou autoři termínu *a cappella zpěvák* jako názvu profese. Pochází už z období na univerzitě. Jako skupina požádali o postgraduální studium, které je na Royal College of Music určeno pro klasické sólové zpěváky. Akademie přesto jejich žádost přijala, protože rozpoznala v jejich práci možnou profesionalitu. Toto byl významný bod v dějinách a cappelly.⁴

¹ OSLOKONSERTHUS. OSLOKONSERTHUS [online]. 2000 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://www.oslokonserterthus.no/public/st_english.jsp

² The Real Group [online]. 2014 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.therealgroup.se/>

³ Téma: A cappella a The Real Group

Rozhovor s Katarinou HENRYSON, členka The Real Group, Stockholm. Plzeň 23.10. 2012.

⁴ tamtéž

Do té doby by si nikdo nepředstavil, že bude profesionálním *a cappella* zpěvákem. Byla to jedna z aktivit profesionálních hudebníků. I zpěváci nej přednějších vokálních skupin, měli oficiálně jinou profesi. Pro názornost, člen souboru *Les Swingle Singers* Ward Swingle byl klavírista a dirigent a Anne Germain, z téhož souboru, operní pěvkyně. Vystudovaní a mnohdy i amatérští zpěváci o tom dnes přemýšlí jako o možné kariéře. Jussi Chydenius z dnešní skupiny *Rajaton* řekla Pederovi na koncertě: „Ne, že by se mi nějak zvlášť líbily vaše písně, ale líbí se mi, že to děláte profesionálně.“¹ Takto inspirovali nejen *Rajaton*, ale v podstatě většinu evropských vokálních souborů.

*Vocal jazz band*² je také termín často udávaný v souvislosti s *The Real Group*. Jazz se stal jedním z nejprovozovanějších hudebních stylů dvacátého století.³ Byl velmi populární v mnoha podobách, z nichž jedna, vokální jazz, je jejich zásluhou. První jazzová aranžmá pro pět hlasů napsal Anders Edenroth a protože se setkala s úspěchem u posluchačů, rozvinul se *The Real Group* nejvíce právě v této oblasti.

Podařilo se jim také dosáhnout úrovně skutečné pódiové kapely. Přesto, že „pouze“ zpívali. To neplatilo u původního obsazení *Swingle Singers* ani o *King's singers*. A naopak, i když tento dojem vytváří, zároveň posluchač stále vnímá, že jde pouze o čisté hlasy, nezkreslené elektronicky a může je identifikovat. Narozdíl od americké *collegiate a cappella*, která vědomě vytváří umělý zvuk, dokonalým napodobováním nástrojové sazby a barvy za použití elektronických efektů a ve výsledku tudíž nevytváří nic nového a pro posluchače významně odlišitelného od instrumentálních kapel.

¹ Modern A Cappella with Peder Karlsson of The Real Group. In: *SONGFACTS: Songwriting* [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z:

http://www.songfacts.com/blog/writing/modern_a_cappella_with_peder_karlsson_of_the_real_group/

² Český vokální jazzová skupina

³ *MALÁ ENCYKLOPEDIJE HUDBY: jazz*. Praha: Supraphon, 1983, s. 298. ISBN 02-184-83.

5.5 Zvuk

The Real Group vytvořili originální nezaměnitelný zvuk. Za prvé díky barevnosti a rozložení hlasů, za druhé jazzovými harmoniemi, za třetí obrovskou snahou a energií, kterou do a cappelly vložili a za čtvrté svým osobním přístupem k hudbě i k životu.

Margareta je velmi vysoký soprán. Její hlasový rozsah končí až u g3 (od malého f). Katharina je také soprán, ale oproti Margaretě, s tmavou altovou barvou a spodním altovým rozsahem od malého c po c3. Anders Edenroth (malé c až c2) je typický svým kvalitním falsetem. Ve skupině zastává často barevnou funkci altu, což zní velmi specificky. Bariton zastával Peder (velké E až c2) a velmi hluboký bas Anders Jalkéus sahající dole po kontra a, nahoře ke g1.¹

Dva soprány, alt, žádný tenor, bariton, a hluboký bas vytváří dohromady unikátní a snadno rozpoznatelný zvuk. Velmi významná je odlišnost nejvyšších dvou hlasů. I ve chvíli, kdy naprosto splynou, aby vytvořily jednotný zvuk, jsou obě barvy rozlišitelné. Vždy lze Katarinu i Margaretu identifikovat. Toto specifikum se nezměnilo, ani po příchodu Emmy Nilsdotter na místo Margarety. Nedisponuje sice tak vysokými tóny, namísto toho je její hlas velmi osobitý.

Zpočátku skupina nepoužívala beatbox. Ten přišel s albem *Commonly Unique* (2000). Anders Edenroth používal pro svá aranžmá walking bass² a hi-hat³ společně v jedné lince, což nechávalo volné čtyři hlasy pro jiné účely. S nimi už lze vytvořit jazz. I když zvažovali možnost navýšení počtu k získání ještě bohatší harmonie, nikdy k tomu nedošlo, protože by to vždy narušilo něco

¹ The Real Group. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/The_Real_Group

² Krácející bas

³ Česky též hajtky, typ bicího nástroje (činely na stojanu ve vodorovné poloze).

roli.¹ Model tedy vypadal následovně: melodie, tři hlasy tvořící harmonii a bas s imitací hi-hat. Na albech pozdějšího data zastává beatboxing Anders Edenroth.

The Real Group od počátku cvičil čtyři dny v týdnu, pět hodin denně. Trénovali a zkoušeli všechno, jak zní čistá kvinta, co člověk cítí u poslechu čisté kvinty. Co se stane s intonací, když se podívají nahoru a jak se změní, když se podívají dolů. Snažili se najít novou cestu. Dva roky ve škole dělali zásadní výzkum. Pátý den si mohli vybrat jakéhokoli pedagoga (například zpěváka, choreografa), o kterém si mysleli, že jim má co nabídnout. Peder uvádí: „Ne vždy rozuměli o co se snažíme, ale dali nám hodně.“²

Brzy po začátku kariéry se museli rozhodnout, jakým směrem se budou ubírat. Byli jako rodina a chtěli tak dál pokračovat. Po té, co se narodily první děti, si stanovili limity, které v rámci komerce nepřesáhnou.³ Rozhodli se nestát se „hvězdami“. Jsou velmi milými a upřímnými lidmi.

5.6 Členové

Od září 2010 jsou členy skupiny *The Real Group* Emma Nilsson (soprán), Katarina Henryson (soprán, alt), Anders Edenroth (alt, tenor, beatbox), Morten Vinter Sørensen (bariton), Anders Jalkéus (bas). Údaje o hlasových polohách udávají spíše rozsahy zpěváků, než jejich funkci v rámci skupiny. Party jsou často psány proměnlivě. Aranžmá skupiny dokazují, že lidský hlas může obsáhnout to, co hudební nástroj. Zpěváci často zpívají ve svých krajních polohách, spodních i horních, tak aby dosáhli požadovaného zvuku. Tím se

¹ Modern A Cappella with Peder Karlsson of The Real Group. In: *SONGFACTS: Songwriting* [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z:

http://www.songfacts.com/blog/writing/modern_a_cappella_with_peder_karlsson_of_the_real_group/

² Z angličtiny: „They didn’t always understand what we were going through. But They gave us really cool stuff.“

³ Modern A Cappella with Peder Karlsson of The Real Group. In: *SONGFACTS: Songwriting* [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z:

http://www.songfacts.com/blog/writing/modern_a_cappella_with_peder_karlsson_of_the_real_group/

rozšiřuje i paleta barevných možností. Mezi bývalé a zároveň zakládající členy patří Margaretha Bengtson (soprán) a Peder Karlsson (bariton). Jako zástup se skupinou několikrát vystoupily zpěvačky Kerstin Ryhed a Johanna Nyström.

5.6.1 Zakládající členové

Peder Karlsson, Anders Edenroth, Anders Jalkéus, Katarina Henryson a Margareta Bengtson společně prožili dětství na hudební škole Adolfa Frederika a studijní léta na Royal College of Music ve Stockolmu. Tomuto období se blíže věnuji v kapitole 4.1 Vznik a první inspirace.

Peder na akademii studoval klasickou a jazzovou skladbu. Po dvaceti šesti letech zpívání v The Real Group se rozhodl skončit a věnovat se více kompozici a šíření a cappellové myšlenky, prostřednictvím seminářů a workshopů po celém světě. Stojí v čele *The Real Academy*, o které blíže pojednávám v kapitole 4.7 The Real Academy. Současně je uměleckým vedoucím Slovinské vokální skupiny *Perpetuum Jazzile*. V současné době se, coby zpěvák kytarista a skladatel, chystá na vydání sólového alba.¹

Anders Edenroth se narodil se ve Stockolmu. Od dětství hrál na piano a zpíval, obojí se stalo jeho profesí. Na keyboard hrál zvláště v jazzových nebo popových skupinách. Jako skladatel pracoval především pro *The Real Group*. Napsal mnoho autorských písní (např. *Et Liv for Meg*) a nejvíce ze všech členů aranžoval. Významné je, že svými skladbami posunoval hranice jejich schopností. Vždy napsal něco nového a složitějšího než ostatní (*All of me, Blues for Alice*).² Skládá i pro další vokální skupiny, big bandy, symfonické orchestry

¹ The Real Group: Peder Karlsson [online]. 2014 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <http://www.therealgroup.se/>

² Uvádí Peder Karlsson v rozhovoru dostupném na Modern A Cappella with Peder Karlsson of The Real Group. In: SONGFACTS: Songwriting [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: http://www.songfacts.com/blog/writing/modern_a_cappella_with_peder_karlsson_of_the_real_group/

a televizní show. Několikrát byl oceněn organizacemi Swedish National Council for Cultural Affairs a Swedish Performing Rights Society STIM.¹

Anders Jalkéus pochází z Tyresö, jižně od Stockholmu. V šesti letech se začal učit hře na housle a klavír. Od mládí se věnoval lidové hudbě. Na akademii vystudoval jako jediný z *The Real Group* klasický sólový zpěv, pedagogiku hudby, hru na varhany a sbormistrovství u Erica Ericsona. Zpíval v četných sborech, mezi nimi v *Chamber Choir* (Eric Ericson) a *The Swedish Radio Choir*. Anders Jalkéus, přezdívan Jalkán, se také věnoval skladbě. Má velký podíl na aranžmá pro *The Real Group* (např. *Lil Darlin*, *Splanky*, *Flight of the Foo Birds*).²

Katarina Henryson se od raného školního věku učila zpěvu, hře na violoncello a klavír. Velmi ráda poslouchala Puerlingovy aranžmá Bachových skladeb a desky *The Singers Unlimited*. „Už jako dítě jsem si s nimi zpívala, přehrávala jsem si jejich alba pořád a pořád dokola. Milovala jsem to.“³ Do světa jazzu jí otevřel dveře především první manžel, saxofonista David Wilczewski. V rámci vedlejší činnosti zpívala s různými švédskými umělci. Občas vystupuje se svým současným manželem, violoncellistou Svante Henrysonem nebo s klavíristou Niklasem Medinem. Pro *The Real Group* napsala například písně *The Eyes Of A Child*, *Commonly Unique*, *A Little Kindness*, *Given*.⁴

Margaretha Bengtson (*1966) se narodila ve velmi muzikální rodině. Již ve čtyřech letech začala hrát na klavír a ve dvanácti přešla k harfě. Tu neopustila ani během svých studií na akademii, kde ji absolvovala jako hlavní

¹ Anders Edenroth: Edenroth Produktion AB [online]. 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://andersedenroth.musicaneo.com/>

² The Real Group: Anders Jalkéus [online]. 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.therealgroup.se/>

³ Téma: A cappella a The Real Group
Rozhovor s Katarinou HENRYSON, členka The Real Group, Stockholm. Plzeň 23.10. 2012.

⁴ ČEKANOVÁ Markéta. *Švédská hudební scéna nemá jen ABBU*. Newsletter festivalu Jazz bez hranic. Plzeň: Občanské sdružení Jazz bez hranic. 2011

obor.¹ Od dětství zpívala jazz se svým otcem, ve školních letech působila jako hlavní vokalistka v různých skupinách.

Při psaní písní a aranžmá pro *The Real Group* projevila velký skladatelský talent (například *Walking down the street*). V roce 1997 byla oceněna jako Nejlepší sólistka asociací Choral Acapella Society of America. Spolupracovala se Švédskou královskou filharmonií ve Stockholmu jako zpěvačka a harfenistka. Hostovala také na albech významných švédských umělců.²

Po více než dvaceti letech působení (2006) se rozhodla opustit skupinu a vydala se na sólovou dráhu. Její první album *I'm Oldfashioned* (2006) obsahuje deset jazzových standartů, na následujících deskách je mimo jiné její vlastní tvorba.³

5.6.2 Noví členové

Morten Vinther spolu s Emmou Nilsson pochází z jiného prostředí, než ostatní členové skupiny. Neprožili s nimi dětství ani studijní léta. V době kdy *The Real Group* vznikal, byli ještě dětmi.

Emma vstoupila do skupiny v roce 2008 a přinesla tak hlavně své zkušenosti z popového prostředí. Spolupracovala jako vokalistka se zpěvačkami Britney Spears, Geri Halliwell, Christinou Milian a Sophie Ellis Bexter.⁴

Morten se narodil a vyrostl v Dánsku v malé vesnici v regionu Jutland. Učil se hře na klavír a vystupoval v místních muzikálech, hrál v různých

¹ WALL, Sara. INSTITUTIONEN FÖR MUSIKVETENSKAP. *The Real Group: Evolution of Sound*. Uppsala universitet, 2002. Dostupné z: http://www.musik.uu.se/digitalAssets/105/105508_sara-wall_exarb.pdf

² *Margareta Bengtson: Biography* [online]. 2007 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <http://english.margaretabengtson.com/Biography.html>

³ *The Real Group* [online]. 2014 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.therealgroup.se/>

⁴ ČEKANOVÁ Markéta. *Švédská hudební scéna nemá jen ABBU*. Newsletter festivalu Jazz bez hranic. Plzeň: Občanské sdružení Jazz bez hranic. 2011

popových a rockových kapelách, zpíval ve sborech a vokálních skupinách. Později se účastnil několika a cappellových projektů.

Studoval dánskou Královskou Akademii hudby v Arhusu a Aalborgu.¹ Ještě než vstoupil do *The Real Group*, působil ve významných vokálních skupinách *Vox11*, *Postyr* a *Vox North*.² Kvůli usnadnění komunikace se naučil mluvit Švédsky. Ve skupině nahradil Pedera Karlssona.

5.7 *The Real Academy*

Když *The Real Group* začínal, musel si vybudovat způsob vzdělávání, zkoušení i koncertování, protože nic podobného neexistovalo. Na vysoké škole si vybudovali systém, který nadále vylepšovali. Po dvaceti pěti letech se shodli, že by všemu, co se naučili a zjistili, měli dát formu a předat to dál. Vytvořili webové stránky, aby svoji myšlenku rozšířili. Trvalo, než doopravdy začali učit, protože byli příliš zaměstnaní vlastním zkoušením. Postupně ale rozšiřovali své působení a v současné době pořádají semináře v mnoha zemích. Dvakrát už zavítali i do České Republiky (říjen 2012 a březen 2014). Prostřednictvím *The Real Academy* vytváří a cappellovou komunitu a napomáhají růstu nejen jednotlivých skupin, ale hlavně celé současné a cappelle a jejímu vývoji.³

Na seminářích předávají své zkušenosti a poukazují na různé metody jak dojít žádaného výsledku. Podle nich neexistuje jedna jediná správná cesta. „Každý vám řekne něco jiného. Existuje tolik různých názorů. Důležité je, aby se to líbilo vám.“ Učí, aby si každý našel sobě vlastní způsob. Na seminářích ukazují cvičení vzájemného poslouchání a splynutí hlasů, metody, jak cvičit

¹ Dánsky: Det Jyske Musikkonservatorium

² The Real Group: Morten Vinther [online]. 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.therealgroup.se/>

³ Téma: The Real Academy

Rozhovor s Katarinou HENRYSON, členka The Real Group, Stockholm. Plzeň 1.3. 2014.

rytmus a interpretaci, hledat vhodnou barvu zvuku a dynamiku a jak správně směřovat energii na vystoupeních.

Jedním z pravidel, které si *The Real Group* osvojil a předává dál je pravidlo dvaceti minut po koncertě, kdy je zakázáno mluvit o čemkoli špatném, co se během vystoupení stalo. „Bezprostředně po koncertě nejste připraveni přijímat kritiku. Právě jste se otevřeli, komunikovali,.. Všechny chyby si budete pamatovat, to potom můžete zkoušet ve cvičebně.“¹ Naopak by se měly vyzdvihnout všechny pozitivní věci, aby nebyly zapomenuty. „Risk je, že když se nezaměříte na pozitiva, zapomenete je. To je plýtvání.“²

Dalším nešvarem, který chtějí a cappellové zpěváky odnaučit, je neustálý strach z nechtěné změny tóniny během skladby, z klesání či stoupání. „Jsme zvyklí zpívat v tóninách. Začít na c a na něm také skončit. Ve skutečnosti ale vůbec nezáleží na tom na jaké frekvenci zpíváte, je milion možností. Jen se musíte poslouchat a shodnout, semknout se dohromady, o tom je intonace v a cappelle.“³

Za důležité také považují soustředit se jako skupina na stejnou věc, dokázat izolovat jednotlivé aspekty a tuto strukturu pevně dodržovat. „Když se rozhodnete cvičit rytmizaci, koncentrujte se pouze na ni, jinak nedosáhnete výsledku. Nemyslete v tu chvíli na výslovnost nebo cokoli jiného.“⁴

Nejen prostřednictvím *The Real Academy* se dělí o dlouholeté zkušenosti, aby předali svoji filozofii jiným skupinám. Ty pak mají získané znalosti rozvíjet, najít vlastní cestu a pokračovat tak v započatém díle *The Real Group*.

¹ Morten Vinther: Seminář s Katarinou HENRYSON a Mortenem VINTHER, členové *The Real Group*, Stockholm. Plzeň 1.3. 2014.

² Katarina Henryson: Seminář s Katarinou HENRYSON a Mortenem VINTHER, členové *The Real Group*, Stockholm. Plzeň 1.3. 2014.

³ Katarina: Seminář s Katarinou HENRYSON a Mortenem VINTHER, členové *The Real Group*, Stockholm. Plzeň 1.3. 2014.

⁴ Katarina: Seminář s Katarinou HENRYSON a Mortenem VINTHER, členové *The Real Group*, Stockholm. Plzeň 1.3. 2014.

6 Závěr

Ačkoli jsem byla již před započítím této práce poměrně dost informovaná o zvoleném tématu, netušila jsem, jak obsáhle by se o něm dalo pojednávat a kolik detailních informací je možné dohledat. Prostudovala jsem vývoj vokální scény od jejího počátku a pokusila jsem se zahrnout důležité mezníky. Díky milé sdílnosti členů *The Real Group* jsem pronikla hlouběji do jejich způsobu práce a přínosu vokální hudbě.

Potvrdila se má domněnka, že zatím neexistuje tištěná literatura souhrně popisující ať už historickou či současnou a cappellovou scénu. Doufám, že se mi alespoň malým podílem podařilo zaplnit tuto mezeru a zpřístupnit tak vesměs cizojazyčné a útržkovité informace zejména českému čtenáři. Byla bych nanejvýš poctěna, kdyby měla má snaha dopad na zvýšení popularity a cappelly především v naší zemi.

7 Seznam použité literatury

Knižní zdroje

DORUŽKA, Petr. *Hudba na pomezí: [sborník]*. 1. vyd. Praha: Panton, 1991, s. 17-18. Impuls (Panton). ISBN 80-7039-125-1.

O'CALLAGHAN, D. *An illustrated history of the USA*. Harlow: Longman, c1990, 144 s. ISBN 05-827-4921-2.

SPARKS, Richard. *The Swedish choral miracle: Swedish a cappella music since 1945*. Bynum, N.C: Blue Fire Productions, 2000. ISBN 09-703-1340-3.

MALÁ ENCYKLOPEDIJE HUDBY: jazz. Praha: Supraphon, 1983, s. 298. ISBN 02-184-83.

The Real Book. 6th ed. Milwaukee, WI: Hal Leonard Pub. Corp, 2004. ISBN 978-063-4060-380.

GAINES, Steven. *Heroes and villains: the true story of the Beach Boys*. 1. Da Capo Press ed. New York: Da Capo Press, 1995. ISBN 03-068-0647-9.

RAPKIN, Mickey. *Pitch perfect: the quest for collegiate a cappella glory*. 1st movie tie-in ed. New York, N.Y: Gotham Books, 2012. ISBN 15-924-0821-4.

WICH, František. *Rock*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 1999, 566 s. ISBN 80-720-7277-3.

GROVE, George a Stanley SADIE. *The New Grove dictionary of music and musicians*. Washington, D.C.: Grove's Dictionaries of Music, 1980, s. 32. ISBN 0333231112.

DORUŽKA, Petr. *Hudba na pomezí: [sborník]*. 1. vyd. Praha: Panton, 1991, s. 11-12. Impuls (Panton). ISBN 80-7039-125-1.

MATZNER, Antonín, Ivan POLEDŇÁK a Igor WASSERBERGER. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby I: Část věčná*. druhé, doplněné vydání. Praha: Supraphon, 1983, s. 356-361. ISBN 02-009-86.

Elektronické zdroje

The Real Group [online]. 2014 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.therealgroup.se/>

The Real Group. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/The_Real_Group

Margareta Bengtson: Biography [online]. 2007 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <http://english.margaretabengtson.com/Biography.html>

The Real Group: Peder Karlsson [online]. 2014 [cit. 2014-04-21]. Dostupné z: <http://www.therealgroup.se/>

The Real Group: Morten Vinther [online]. 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.therealgroup.se/>

The Real Group: Anders Jalkéus [online]. 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.therealgroup.se/>

Bobby McFerrin: Discography [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://bobbymcferrin.com/discography/>

TAMARKIN, Jeff. *Bobby McFerrin: extended bio* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://bobbymcferrin.com/whos-bobby/press-kit/extended-bio/>

VARSITY VOCALS. *Varsity vocals: COUMPETITION RULES* [online]. 1995, 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://varsityvocals.com/competitions/compete/>

Take 6. UNITED SINGERS INTERNATIONAL. *SINGERS.COM: Primarily A Cappella* [online]. 2014 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://singers.com/group/Take-6/>

ASSOCIAZIONE MUSICTUS. *Take 6: Biography* [online]. 2012 [cit. 2014-04-19]. Dostupné z: <http://www.gospel.it/take6/biography.html>

DEL FIORENTINO, Dan. *The Platters: Biography* [online]. 1996 [cit. 2014-04-18]. Dostupné z: <http://www.hotshotdigital.com/OldRock/PlattersBio.html>

The Everly Brothers: Brief Everly History [online]. 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://www.everlybrothers.net/history>

GALLIENNE, Edited and with a preface by Richard Le a Introduction by Robert Louis STEVENSON. *The diary of Samuel Pepys*. Modern Library pbk. ed. New York: Modern Library, 2003. ISBN 08-129-7071-3. Dostupné z: <http://www.gutenberg.org/cache/epub/3331/pg3331.html>

Anders Edenroth: Edenroth Produktion AB [online]. 2014 [cit. 2014-04-17]. Dostupné z: <http://andersedenroth.musicaneo.com/>

Varsity vocals: COMPETITIONS [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://varsityvocals.com/competitions/>

Swingle Singers: A Capella Vocal Ensemble. ORON, Aryeh. *Bach Cantatas* [online]. 2009 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.bach-cantatas.com/Bio/Swingle-Singers.htm>

WARD SWINGLE [online]. 2007 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://www.wardswingle.com/>

The Swingle Singers: Making the Music Dance. CUNNIFFE, Thomas. *Jazz History* [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://jazzhistoryonline.com/Swingle_Singers.html

A POTTED HISTORY OF BARBERSHOP. *Ladies Association of British Barbershop Singers: leading the way in harmony* [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://labbs.org.uk/educ/resources/bbs_hist.html

OSLOKONSERTHUS. *OSLOKONSERTHUS* [online]. 2000 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://www.oslokonserterthus.no/public/st_english.jsp

Vem Kan Segla Förutan Vind: The Real Group. In: *YOUTUBE* [online]. 2009 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=C0vABIV0cWQ>

Modern A Cappella with Peder Karlsson of The Real Group. In: *SONGFACTS: Songwriting* [online]. 2013 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: http://www.songfacts.com/blog/writing/modern_a_cappella_with_peder_karlsson_of_the_real_group/

GRAMMY History. *GRAMMY* [online]. 2014 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: www.grammy.com/awards

CUMMINGS, Tony. Bobby McFerrin: "Don't Worry, Be Happy" man returns with album of spirituals. In: *CROSS RHYTHMS* [online]. 2013 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.crossrhythms.co.uk/articles/music/Bobby_McFerrin_Dont_Worry_Be_Happy_man_returns_with_album_of_spirituals/52002/p1/

Grammy Award winner Bobby McFerrin offers conversation and music. In: *Centre College* [online]. 2014 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.centre.edu/grammy-award-winner-bobby-mcferrin-offers-conversation-and-music/>

Boobby McFerrin and the IPO - William Tell Overture. In: *YOUTUBE* [online]. 2011 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=klc6nH8E_Qw

ANTHONY, Carl. The Echo & Dissonance of George Bush's 1988 Campaign Music. In: *Carl Anthony Online* [online]. 2012 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://carlantonionline.com/2012/10/13/the-echo-dissonance-of-george-bushs-1988-campaign-music/>

A CAPPELLA ALCHEMY 1: The ROOTS of A CAPPELLA SINGING and the DEVELOPMENT OF BARBERSHOP HARMONY. *LABBS* [online]. 2000 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://labbs.org.uk/educ/resources/roots.html>

Encyclopedia Britannica. *Minstrel show* [online]. 2013 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/384587/minstrel-show>

SHARON, Deke. CASA: AboutCasa. In: *CASA: The Contemporary A Cappella Society* [online]. 1992-. 2009 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.casa.org/about>

The Real Group: Diskografie. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Real_Group#Discography

A cappella. *A cappella* [online]. 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.acappella.cz/>

4TET: Diskografie. *4TET: vokální seskupení* [online]. 2008 [cit. 2014-04-10]. Dostupné

z: <http://www.4tet.cz/cz/diskografie.php>

A Cappella 101: Welcome to the World of Vocal Music A Cappella. CASA: *The Contemporary A cappella Society* [online]. 2009 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.casa.org/node/6160>

Jiné zdroje

WALL, Sara. INSTITUTIONEN FÖR MUSIKVETENSKAP. *The Real Group: Evolution of Sound*. Uppsala universitet, 2002. Dostupné z: http://www.musik.uu.se/digitalAssets/105/105508_sara-wall_exarb.pdf

Bach Project: Bobby McFerrin. In: *Michael Lawrence Films* [online]. 2011 [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: http://www.mlfilms.com/productions/bach_project/bobby_mcferrin

Jak se Vám líbí: stránka pořadu. TESAŘ, Milan. *Proglas: rádio* [online]. 8.9.2011 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.proglas.cz/detail-poradu/2011-09-08-19-15.html>

VÁVRA Ivan. *The Singers Unlimited: Čtyři z nás*. Přebal desky. Praha: Supraphon, 1975. MPS RECORDS. STEREO 1131794.

HÖRMANN Wolfgang. *The Singers Unlimited: magic voices*. Box set. Brožura ke kompletnímu vydání. MOTOR MUSIC GmbH. 1997

POKORA Miloš. *Les Swingle Singers: Johann Sebastian Bach*. Přebal desky. Praha: Supraphon, 1967. MPS RECORDS. STEREO 0450103

TIZL Stanislav. *Vokální skupina Jiřího Linhy: Instrumentální skladby starých českých mistrů*. Přebal desky. Praha: Supraphon, 1968. MONO 0150406 H. STEREO 1150406 H.

ČEKANOVÁ Markéta. *Švédská hudební scéna nemá jen ABBU*. Newsletter festivalu Jazz bez hranic. Plzeň: Občanské sdružení Jazz bez hranic. 2011

Rozhovory

Téma: A cappella a The Real Group
Rozhovor s Katarinou HENRYSON, členka The Real Group, Stockholm. Plzeň 23.10. 2012.

Téma: The Real Academy
Rozhovor s Katarinou HENRYSON, členka The Real Group, Stockholm. Plzeň 1.3. 2014.

Seminář s Katarinou HENRYSON a Mortenem VINTHER, členové The Real Group, Stockholm. Plzeň 1.3. 2014.